

Briselē, 2.2.2016.
COM(2016) 39 final

2016/0023 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1102/2008

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2016) 14 final}

{SWD(2016) 17 final}

{SWD(2016) 18 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Vispārējais konteksts – priekšlikuma pamatojums un mērķi

Savienība un 26 tās dalībvalstis¹ ir parakstījušas jauno starptautisko konvenciju par dzīvsudrabu, par kuru sarunas notika ANO Vides programmas aizgādībā. Šī konvencija nosaukta par "Minamatas konvenciju" ("Minamatas konvencija" vai "konvencija") — Minamata ir pilsēta, kuru no 1950. līdz 1960. gadam piemēlēja līdz šim visļauņākā piesārņošanās ar dzīvsudrabu. Ar konvencijas parakstīšanu sekmīgi noslēdzās sarunu process, kas ilga piecas Starpvaldību sarunu komitejas sesijas. Visas dalībvalstis ir apņēmušas konvenciju ratificēt.

Konvencija attiecas uz visu dzīvsudraba aprites ciklu, sākot no dzīvsudraba primārās ieguves līdz dzīvsudraba atkritumu apsaimniekošanai, un tās mērķis ir cilvēka veselības un vides aizsardzība pret dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu antropogēnām emisijām gaisā, ūdenī un zemē. Konkrētāk, tajā noteikti ierobežojumi dzīvsudraba primārajai ieguvei un starptautiskai tirdzniecībai ar dzīvsudrabu, aizliegta dažādu dzīvsudraba saturošu produktu ražošana, imports un eksports, noteikti aizliegumi vai darbības nosacījumi vairākiem ražošanas procesiem, kuros izmanto dzīvsudrabu, aicināts novērst jaunus dzīvsudraba lietojumus produktos un rūpnieciskajos procesos un izmantot pasākumus, lai samazinātu dzīvsudraba emisijas no nerūpnieciskas un mazapjoma zelta ieguves un rūpnieciskām darbībām, tostarp izmantot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, un noteikts, ka dzīvsudraba pagaidu glabāšanai un dzīvsudraba atkritumu apsaimniekošanai jānotiek vidi saudzējošā veidā.

Lielu daļu no Minamatas konvencijas prasībām jau aptver Savienības tiesību akti. Regulā (EK) Nr. 1102/2008² ir aizliegts dzīvsudraba un vairāku dzīvsudraba savienojumu eksports, dzīvsudrabs no vairākiem avotiem klasificēts kā atkritumi un paredzēti noteikumi par dzīvsudraba glabāšanu. Citos ES tiesību aktos ir iekļauti *ad hoc* noteikumi par dzīvsudrabu un dzīvsudraba savienojumiem, tostarp Regulā (ES) Nr. 649/2012³, ar ko izveido paziņošanas sistēmu, kas cita starpā ir piemērojama dzīvsudraba importam, Regulās (EK) Nr. 396/2005⁴, 1907/2006⁵, 1223/2009⁶ un Direktīvās 2006/66/EK⁷ un 2011/65/ES⁸, kurā reglamentēta

¹ Minamatas konvenciju nav parakstījušas Portugāle un Igaunija.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regula (EK) Nr. 1102/2008 par metāliskā dzīvsudraba un noteiktu dzīvsudraba savienojumu un maisījumu eksporta aizliegumu un drošu glabāšanu (OV L 304, 14.11.2008., 75. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Regula (ES) Nr. 649/2012 par bīstamo ķīmisko vielu eksportu un importu (OV L 201, 27.7.2012., 60. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 23. februāra Regula (EK) Nr. 396/2005, ar ko paredz maksimāli pieļaujamās pesticīdu atlieku līmeņus augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikā un barībā un ar ko groza Padomes Direktīvu 91/414/EEK (OV L 70, 16.3.2005., 1. lpp.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Regula (EK) Nr. 1223/2009 par kosmētikas līdzekļiem (OV L 342, 22.12.2009., 59. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 6. septembra Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK (OV L 266, 26.9.2006., 1. lpp.).

dažādu dzīvsudrabu saturošu produktu laišana Savienības tirgū un noteikts dzīvsudraba maksimālais saturs. Bez tam Direktīvu 2010/75/ES⁹, 2012/18/ES¹⁰, 2008/98/EK¹¹ un 1999/31/EK¹² mērķis ir kontrolēt, samazināt un — ja pastāv bezdzīvsudraba alternatīvas — izskaust punktveida un difūzās dzīvsudraba, dzīvsudraba savienojumu un dzīvsudraba atkritumu emisijas apkārtējā vidē.

Savienības *acquis* izvērtēšanā atklājās nedaudzas regulatīvās nepilnības, kas jānovērš, lai nodrošinātu Savienības tiesību aktu pilnīgu saskanību ar konvenciju¹³. Šī priekšlikuma mērķis ir novērst šīs nepilnības, kas skar šādas jomas:

- dzīvsudraba imports;
- konkrētu dzīvsudrabu saturošu produktu eksports;
- dzīvsudraba izmantošana konkrētos ražošanas procesos;
- jauni dzīvsudraba lietojumi produktos un ražošanas procesos;
- dzīvsudraba izmantošana nerūpnieciskā un mazapjoma zelta ieguvē un
- dzīvsudraba izmantošana zobārstniecības amalgamā.

Tiesiskās skaidrības labad saistības, kas izriet no konvencijas, bet vēl nav transponētas ES tiesību aktos, vajadzētu iestrādāt vienā tiesību aktā.

Tam par pamatu vajadzētu ņemt Regulu (EK) Nr. 1102/2008, kas līdz šim ir vienīgais Savienības tiesību akts, kas veltīts tieši dzīvsudrabam. Tomēr, ņemot vērā Regulā (EK) Nr. 1102/2008 izdarāmo grozījumu raksturu un apjomu, kā arī nepieciešamību nodrošināt konsekveni un tiesisko skaidrību, ar šo priekšlikumu vajadzētu minēto regulu atcelt un aizstāt, tajā pašā laikā vajadzības gadījumā pārņemot tajā noteiktās būtiskās saistības.

Atbilstība pārējiem ES mērķiem un politikas virzieniem

Šī iniciatīva ir saskanīga ar Septītajā vides rīcības programmu¹⁴, kurā nosprausts ilgtermiņa mērķis nodrošināt netoksisku vidi un paredzēts, ka tālab ir jārīkojas, lai līdz 2020. gadam līdz minimumam samazinātu ķīmisko vielu ievērojamo negatīvo ietekmi uz cilvēka veselību un vidi.

Šīs iniciatīvas mērķi ir saskanīgi arī ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem — gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi —, jo tā stimulē bezdzīvsudraba produktu un ražošanas procesu radīšanu, tāpat inovāciju. Šis priekšlikums, kas sekmē konvencijas ratificēšanu un

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 8. jūnija Direktīva 2011/65/ES par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (OV L 174, 1.7.2011., 88. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīva 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīva 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 24.7.2012., 1. lpp.).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

¹² Padomes 1999. gada 26. aprīļa Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (OV L 182, 16.7.1999., 1. lpp.).

¹³ Komisijas dienestu darba dokuments, ietekmes novērtējums, kas pievienots priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008 un priekšlikumam Padomes lēmumam par to, lai noslēgtu Minamatas konvenciju par dzīvsudrabu, SWD [2016] 17 final.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Lēmums Nr. 1386/2013/ES par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam "Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem" (OV L 354, 28.12.2013., 171. lpp.).

stāšanos spēkā, palīdzēs pasaules mērogā iedibināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus rūpnieciskajiem procesiem, kuros izmanto vai bez nolūka emitē dzīvsudrabu un dzīvsudraba savienojumus, un dzīvsudrabu saturošu produktu ražošanai un tirdzniecībai; tādējādi tas sekmēs Savienības rūpniecības konkurētspēju, vēl jo vairāk tāpēc, ka vairums konvencijas noteikumu ir līdzīgi Savienības *acquis* noteikumiem.

Bez tam *acquis* vienkāršošana un precizēšana ļaus iespēju robežās panākt tā labāku īstenošanu.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Apspriedes ar ieinteresētajām personām

Ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām apspriedās divos Komisijas organizētos apsekojumos^{15,16} un darbseminārā, kas notika Briselē 2014. gada 7. jūlijā, pēc kura tika publicēts vēl viens aicinājums sniegt papildu informāciju par konkrētiem jautājumiem¹⁷. Visi rakstveidā saņemtie viedokļi tika publiskoti Komisijas tīmekļa vietnē¹⁸. No 2014. gada 14. augusta līdz 14. novembrim notika arī plaša sabiedriskā apspriešana tiešsaistē, izmantojot anketu¹⁹ tīmekļa vietnē "Jūsu balss Eiropā"²⁰. Apsekojuma mērķis bija noskaidrot sabiedrības, ieinteresēto personu un dalībvalstu viedokli par konvencijas ratificēšanu un konkrētiem jautājumiem, kas saistīti ar tās transponēšanu un īstenošanu, jo īpaši jomās, kurās Savienības tiesību akti jāpieskaņo konvencijai. Aptauja bija domāta iedzīvotājiem, publiskajām iestādēm, pētniecības organizācijām, akadēmiskajām aprindām, bezpeļņas/nevalstiskajām organizācijām, konsultāciju organizācijām, kā arī privātiem uzņēmumiem un tos pārstāvošām organizācijām. Ieinteresētās puses un sabiedrība kopumā bija vienprātis, ka Savienībai Minamatas konvencija ir jāratificē. Ieinteresētās personas izvirzīja specifiskus problēmjautājumus, kas tika ņemti vērā šā priekšlikuma sagatavošanā.

Ietekmes novērtējuma rezultāti

Ietekmes novērtējumā ("IN") secināts, ka Minamatas konvencijas ratificēšana un īstenošana ES sniegs ievērojamus ieguvumus vides un cilvēka veselības ziņā, lielā mērā tāpēc, ka sagaidāma dzīvsudraba emisiju samazināšanās citviet pasaulē. Konkrētāk:

- paredzams, ka būtisku konvencijas noteikumu īstenošana nāks stipri par labu videi gan Savienībā, gan visā pasaulē; te var minēt labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP) izmantošanu, lai samazinātu emisijas no lielām rūpnieciskām ražotnēm, pastāvošās primārās ieguves pakāpenisku samazināšanu kombinācijā ar jaunas primārās ieguves aizliegumu vai ierobežojumu noteikšanu nerūpnieciskai un mazapjoma zelta ieguvei. Šādas darbības ES vai nu gandrīz nenotiek, vai jau tiek regulētas. Tas ļaus Savienībai sasniegt savus vides un cilvēka veselības aizsardzības mērķus, kā izklāstīts 2005. gada stratēģijā par dzīvsudrabu ("stratēģija")²¹;

¹⁵ ICF, COWI, BiPRO, Garrigues (2015). *Study on EU Implementation of the Minamata Convention on Mercury* (2015. gada marts).

¹⁶ COWI, BiPRO (2015). *Ratification of the Minamata Convention by the EU - Complementary Assessment of the Mercury Export Ban* (2015. gada jūnijs).

¹⁷ <http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/pdf/InfoRequest.pdf>.

¹⁸ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/ratification_en.htm.

¹⁹ Anketa pieejama: <http://ec.europa.eu/environment/consultations/pdf/MinamataConvention.pdf>.

²⁰ <http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations>.

²¹ Komisijas 2005. gada 28. janvāra paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Kopienas stratēģija attiecībā uz dzīvsudrabu", COM(2005) 20 galīgā redakcija.

- īstenodamas konvenciju, trešās valstis daudzām rūpnieciskām darbībām piemēros līdzīgus standartus kā tos, kas pašlaik ir spēkā Savienībā. Tas palīdzēs risināt problēmu ar iespējamām konkurences priekšrocībām, kādas ir aizrobežu uzņēmumiem, kuriem nav jāievēro tik stingri (vai pat nekādi) vides standarti, un, iespējams, pavērs jaunus tirgus Savienības uzņēmumiem, kas specializējušies vides tehnoloģijās. Piemēram: konvencijas noteikumi par dzīvsudraba emisijām no konkrētām rūpnieciskām darbībām nozīmē, ka visā pasaulē daudzām ražotnēm, kas emitē dzīvsudrabu, nāksies izmantot LPTP, kurus jau izmanto Savienības rūpniecība;
- IN iztīrīti vairāki politikas varianti, kā novērst sešas iepriekš minētās regulatīvās nepilnības ES tiesību aktos: bāzes variants, proti "ES nedara neko", un vismaz divi citi varianti katrā politikas jomā, t.i., viens variants, kas paredz transponēt konvencijā noteiktās saistības, un viens variants, kas paredz noteikt prasības, kas ir stingrākas par konvencijā noteiktajām.

Attiecībā uz zobārstniecības amalgamas izmantošanu IN izvērtēts, cik vajadzīgi ir pasākumi un kāda būtu to potenciālā ietekme:

- Komisijas Lēmumā 2000/532/EK²² zobārstniecības amalgamas atkritumi raksturoti kā bīstami atkritumi, tāpēc uz tiem attiecas Atkritumu pamatdirektīvas²³ noteikumi. Uz dzīvsudraba emisijām no zobārstniecības praksēm attiecas arī Savienības tiesību akti par ūdeņiem. Dzīvsudrabs ir klasificēts kā prioritāra bīstama viela saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvas²⁴ X pielikumu, tāpēc šīs vielas nonākšana ūdeņos ir krasī jāsamazina. Amalgama ir otrs lielākais dzīvsudraba lietojums Savienībā, un lēš, ka tās piesārņojuma potenciāls ir aptuveni 75 t dzīvsudraba gadā, bet ilgtermiņa piesārņojuma potenciāls pārsniedz 1000 t²⁵, tāpēc ir vajadzīgi īpaši pasākumi attiecībā uz šo piesārņojuma avotu;
- IN, ņemot vērā pieejamo zinātnisko informāciju, secināts, ka zobārstniecības amalgamas aizliegums nebūtu samērīgs, jo zobārstniecības amalgamas izraisītais veselības apdraudējums nav skaidri pierādīts, turklāt šāda aizlieguma izmaksas būtu lielas. Bez tam novērtējums liecina, ka divi pasākumi no saraksta, kurā iekļauti konvencijā ierosinātie pasākumi un no kura konvencijas pusēm jāizvēlas vismaz divi, sniegtu vidiskus un veselības ieguvumus ar zemām izmaksām: atļaut izmantot tikai kapsulēto zobārstniecības amalgamu un veicināt vides paraugprakses izmantošanu zobārstniecībā. Šādi pasākumi ir saskanīgi ar Dzīvsudraba stratēģijas 4. darba virzienu, kas, 2010. gadā stratēģiju pārskatot, tika atzīts par prioritāru un tādu, kurā darbs jāturpina. Tas samazinātu zobārstu un pacientu eksponētību dzīvsudraba emisijām un ļautu pamatīgi samazināt dzīvsudraba nonākšanu kanalizācijā un — caur pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtām — vidē. Tāpat var gaidīt, ka radīsies jaunas darbavietas uzņēmumos, kas nodarbojas ar amalgamas separatoru ražošanu, uzstādīšanu un apkopi, un uzņēmumos, kas specializējušies dzīvsudraba saturošu atkritumu savākšanā un apstrādē;

²² Komisijas 2000. gada 3. maija Lēmums 2000/532/EK, ar ko aizstāj Lēmumu 94/3/EK, ar kuru izveidots atkritumu saraksts saskaņā ar 1. panta a) punktu Padomes Direktīvā 75/442/EEK par atkritumiem, un Padomes Lēmumu 94/904/EK, ar kuru izveidots bīstamo atkritumu saraksts saskaņā ar 1. panta 4. punktu Padomes Direktīvā 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem (OV L 226, 6.9.2000., 3. lpp.).

²³ *Supra*, Nr. 11.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

²⁵ Lēš, ka ES šāds dzīvsudraba daudzums zobārstniecības amalgamas veidā uzkrāties cilvēku mutē.

- lai gan vairumu skarto uzņēmumu var uzskatīt par mikrouzņēmumiem, ierosināto pasākumu ietekme uz tiem nebūtu nesamērīga, jo 1) ņemot vērā darbības veidu, tie necieš no konkurences ar lielākiem uzņēmumiem, 2) pasākuma īstenošanas izmaksas ir ierobežotas un prasa tikai nelielas investīcijas, 3) zobārstniecības nozarē nav paredzams nodarbinātības kritums. Turklāt šie pasākumi ietilpst Eiropas zobārstu padomes popularizētajā paraugpraksē²⁶, un vairums zobārstu tos jau ir īstenojuši. Tā kā šādiem uzņēmumiem tomēr būtu nepieciešams laiks, lai pielāgotos šajā regulā izklāstītajām prasībām, ir ierosināts, ka šiem pasākumiem jābūt izpildītiem vienu gadu vēlāk nekā pārējiem regulā noteiktajiem pasākumiem. Visbeidzot, prasība izmantot tikai kapsulēto zobārstniecības amalgamu neradītu nekādu papildu slogu tiem zobārstiem, kas zobārstniecības amalgamu nemaz neizmanto.

Kas attiecas uz pārējām nepilnībām, IN analizē izdarīti šādi secinājumi.

- Dzīvsudraba importa ierobežojumi: tirdzniecības ierobežojumi, kas būtu stingrāki par konvencijas prasībām, piemēram, beznosacījumu aizliegums dzīvsudraba importam (tā vietā, lai atļautu dzīvsudraba importu ar īpašiem nosacījumiem par importētā dzīvsudraba izcelsmes vietu un avotu), nebūtu pamatoti, jo Savienības rūpniecībai tas izmaksātu dārgāk, turklāt nedotu nekādus nozīmīgus vidiskus ieguvumus.
- Atsevišķu dzīvsudraba saturošu produktu eksporta ierobežojumi: tirdzniecības ierobežojumi, kas būtu stingrāki par konvencijas prasībām, piemēram, aizliegums eksportēt dzīvsudraba saturošus produktus, uz kuru dzīvsudraba saturu attiecas Savienības noteikumi, kas ir stingrāki par konvencijas noteikumiem (tā vietā, lai aizliegtu tikai tādu dzīvsudraba saturošu produktu eksportu, kas neatbilst konvencijas prasībām) nebūtu pamatots, jo dzīvsudraba ielaide un nonākšana apkārtējā vidē praktiski nemainītos, bet šāda aizlieguma iespaidā dzīvsudraba emisijas trešās valstīs varētu palielināties.
- Dzīvsudraba izmantošanas ierobežošana konkrētos ražošanas procesos: absolūts aizliegums izmantot dzīvsudraba nātrija vai kālija etilāta vai metilāta ražošanā (tā vietā, lai noteiktu prasības, kas ierobežo dzīvsudraba izmantošanu un emisijas, kā paredzēts konvencijā), nebūtu pamatots, jo rūpniecība ir jāapgādā ar noteiktām ķīmiskām vielām, un nav pierādīts, ka tās būtu iespējams saražot bez dzīvsudraba.
- Dzīvsudraba izmantošanas ierobežošana jaunos ražošanas procesos un produktos: konvencijā paredzēts, ka pusēm jāveic pasākumi, lai novērstu tādu jaunu ražošanas procesu rašanos, kuros izmanto dzīvsudraba, un jaunu dzīvsudraba saturošu produktu ražošanu un laišanu tirgū. Šādu procesu un produktu nosacīts aizliegums dotu vislielāko ieguvumu vides un ekonomikas ziņā — tas būtu spēcīgs signāls un līdz ar to mazinātos risks, ka ekonomikas dalībnieki uzsāk šādu produktu vai procesu izstrādi ar lielām izmaksām, bet pēc tam tie tiek aizliegti.
- Dzīvsudraba izmantošanas ierobežošana nerūpnieciskā un mazapjoma zelta ieguvē: tā kā vienīgā šā noteikuma skartā dalībvalsts — Francija — jau ir veikusi pasākumus, lai aizliegtu dzīvsudraba izmantošanu nerūpnieciskā un mazapjoma zelta ieguvē, ir pietiekami, ja Savienība vienkārši transponē pienākumu izstrādāt un pārskatīt nacionālo rīcības plānu saskaņā ar konvenciju.

Ekonomiskā ziņā to visu variantu kopējās izmaksas, kas IN izvirzīti kā ieteicamie varianti, ir no 13 līdz 135 miljoniem euro gadā; tas lielākoties atspoguļo izmaksas, ko radīs pasākumi saistībā ar dzīvsudraba izmantošanu ražošanas procesos un zobārstniecības amalgamu.

²⁶ EZP rezolūcija par atbildīgu praksi (2011).

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

Ierosināto pasākumu kopsavilkums

Lai gan šis priekšlikums sakņojas Regulā (EK) Nr. 1102/2008, juridiskās skaidrības labad ir lietderīgi minēto regulu atcelt un aizstāt. IV pielikumā ir norādīta atbilstības tabula.

1. un 2. pantā ir izklāstīts priekšlikuma priekšmets un būtiskāko izmantoto jēdzienu definīcijas.

Ar 3. pantu, kas lasāms kopā ar I pielikumu, tiek aizliegts no Savienības eksportēt dzīvsudrabu, vairākus dzīvsudraba savienojumus un dzīvsudraba maisījumus ar citām vielām, izņemot tos dzīvsudraba savienojumus, kurus atļauts eksportēt laboratorijas mēroga pētniecības vajadzībām. Šis aizliegums pastāv jau kopš 2011. gada marta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1102/2008 1. pantu un papildina Regulā (ES) Nr. 649/2012 paredzēto aizliegumu. Ar to tiek transponēts Minamatas konvencijas 3. panta 6. punkts, kas lasāms kopā ar tās 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu un 2. punkta a) apakšpunktu.

4. pants aizliedz Savienībā importēt dzīvsudrabu, ja tas paredzēts nerūpnieciskai un mazapjoma zelta ieguvei, un nosacīti aizliedz Savienībā importēt dzīvsudrabu un maisījumus, ja tos paredzēts izmantot citiem mērķiem. Šāds aizliegums neattiecas uz dzīvsudraba un tā maisījumu importu, ja to paredzēts galīgi apglabāt kā atkritumus, dzīvsudraba importu no valstīm, kas ir Minamatas konvencijas puses, ja dzīvsudrabs ir no dzīvsudraba primārās ieguves avota, kas ir atļauts saskaņā ar konvencijas 3. panta 4. punktu, uz dzīvsudraba importu no valstīm, kas nav konvencijas puses, ja importētais dzīvsudrabs nenāk ne no primārās ieguves, ne no hlora un sārmu ražošanas un ir piešķirta rakstiska piekrišana importam. Lai optimizētu administratīvās darbības un novērstu lielāku administratīvo slogu, 4. panta 3. punktā noteikts, ka saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 649/2012 izraudzītās valsts kompetentās iestādes ir atbildīgas arī par šāda aizlieguma īstenošanu un kontroli.

Ar 5. pantu, kas lasāms kopā ar II pielikumu, tiek transponēts Minamatas konvencijas 4. panta 1. punkts un A pielikums (I daļa). Ar to no 2021. gada 1. janvāra tiek aizliegts vairāku dzīvsudraba saturošu produktu eksports, imports un ražošana. 5. pants vienlaikus papildina un neierobežo ES *acquis* noteikumus, ar kuriem jau ir noteikti ierobežojumi šādu produktu laišanai tirgū un izvirzītas stingrākas prasības, piemēram, maksimālajam dzīvsudraba saturam šādos produktos, kā paredzēts, cita starpā, Direktīvā 2006/66/EK.

6. pantā paredzēts, ka Komisija var pieņemt īstenošanas lēmumus, kuros nosaka, kādas tirdzniecības veidlapas dalībvalstu kompetentajām iestādēm jāizmanto, lai īstenotu 3. un 4. pantu; tas izriet no lēmumiem, ko Minamatas konvencijas pušu konference pieņems saskaņā ar konvencijas 3. panta 12. punktu.

Ar 7. pantu, kas lasāms kopā ar III pielikumu, tiek transponēts konvencijas 5. panta 2. un 3. punkts un B pielikums. Ar to no 2019. gada 1. janvāra tiek aizliegts izmantot dzīvsudrabu un dzīvsudraba savienojumus par katalizatoru acetaldehīda un vinilhlorīda monomēra ražošanā. Kas attiecas uz ražotnēm, kurās nātrija vai kālija metilāta vai etilāta ražošanas procesā izmanto dzīvsudrabu, ar šo pantu tiek noteikti ierobežojumi primārās ieguves dzīvsudraba izmantošanai un dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu nonāksšanai apkārtējā vidē, un no regulas spēkā stāšanās datuma tiek aizliegts palielināt ražošanas jaudu vai veidot jaunas ražotnes. 7. panta 3. punktā paredzēta iespēja pieņemt Komisijas deleģētos aktus, lai transponētu konvencijas pušu konferences lēmumus, ar kuriem nosaka prasības dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu pagaidu glabāšanai, ja to pieņemšanu atbalstījusi Savienība; tādējādi joprojām tiek piemērota parastā likumdošanas procedūra gadījumos, kad Savienības nostāja pret attiecīgo pušu konferences lēmumu nav labvēlīga vai Savienība ir pret šādu lēmumu iebildusi.

Ar 8. pantu tiek transponēts konvencijas 4. panta 6. un 7. punkts un 5. panta 4. un 9. punkts. Ar to tiek aizliegta tādu dzīvsudrabu saturošu produktu ražošana un laišana tirgū, kurus pirms šā priekšlikuma piemērošanas dienas nav aptvēris neviens zināms dzīvsudrabu saturošo produktu izmantojums, un tādi ražošanas procesi, kas nav pastāvējuši pirms minētās dienas. Ar 8. panta 3. un 4. punktu tiek izveidots mehānisms, kā šādus jaunus dzīvsudrabu saturošus produktus un ražošanas procesus varētu atļaut ar Komisijas īstenošanas aktu, kas pieņemts, pamatojoties uz novērtējumu par to, vai tie nāk par labu videi un cilvēka veselībai un vai ir pieejamas tehniski un ekonomiski realizējamas bezdzīvsudraba alternatīvas.

Atbilstīgi konvencijas 7. pantam priekšlikuma 9. pants, kas lasāms kopā ar IV pielikumu, paredz, ka dalībvalstīs, kurās notiek nerūpnieciska un mazapjoma zelta ieguve, veic pasākumus, ar kuriem samazina un, ja iespējams, izskauž dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošanu un šādās darbībās radušās dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu emisijas, kā arī izstrādā un īsteno attiecīgu nacionālo plānu.

Ar 10. pantu tiek transponēts Minamatas konvencijas 4. panta 3. punkts un A pielikums (II daļa). Tas paredz, ka no 2019. gada 1. janvāra drīkst izmantot tikai kapsulēto zobārstniecības amalgamu un ka zobārstniecības iestādes jāaprīko ar amalgamas separatoriem, kuru funkcija ir aizturēt un savākt dzīvsudrabu saturošas amalgamas atliekas. Pantā noteikts, ka dalībvalstīm jāizmanto attiecīgie EN standarti to jaunākajā reakcijā, tostarp EN ISO 138987²⁷, EN ISO 24234²⁸ un EN 1641:2009²⁹, vai kādi citi nacionālie vai starptautiskie standarti, kuri nodrošina līdzvērtīgu amalgamas atlieku aizturēšanu un amalgamas kapsulu kvalitāti.

11. pants atkārtο Regulas (EK) 1102/2008 2. pantu, proti, paredz, ka dzīvsudrabs, ko vairs neizmanto hlora un sārmu ražošanā vai kas radies dabasgāzes attīrīšanā vai krāsaino metālu ieguvē vai metalurģijā, vai kas iegūts no cinobra rūdas, ir uzskatāms par atkritumiem un apglabājams.

12. panta pamatā ir Regulas (EK) 1102/2008 6. pants, proti, tas paredz, ka uzņēmumiem, kas darbojas 11. pantā minētajās nozarēs, ik gadus ir valsts kompetentajām iestādēm jāsniedz informācija par katrā ražotnē glabātā dzīvsudraba daudzumu un par to dzīvsudraba daudzumu, kas nosūtīts uz dzīvsudraba atkritumu pagaidu vai pastāvīgām glabātavām. 12. panta 2. punkts nosaka, ka informācija jāpaziņo, izmantojot attiecīgās atkritumu kategorijas un NACE kodus, kas paredzēti Regulā (EK) Nr. 2150/2002³⁰. 12. panta 3. punktā noteikts, ka ražotnēm, kas hlora un sārmu ražošanā izmanto dzīvsudraba elektrolīzerus, ziņošana ir jāpārtrauc pēc tam, kad visu dzīvsudraba elektrolīzeru ekspluatācija ir izbeigta saskaņā ar Komisijas Īstenošanas lēmumu 2013/732/ES³¹ un visi dzīvsudraba atkritumi ir nonākuši glabātavā.

13. pants nosaka, ka dzīvsudraba atkritumus var pagaidām vai pastāvīgi glabāt pazemes glabātavās un pagaidām glabāt virszemes glabātavās; pantā norādīts, ka prasības, kas Padomes Direktīvā 1999/31/EK paredzētas attiecībā uz dzīvsudraba atkritumu pagaidu glabāšanu ir piemērojamas arī dzīvsudraba atkritumu pastāvīgai glabāšanai pazemes glabātavās.

²⁷ Eiropas standarts EN ISO 13897, *Zobārstniecība. Amalgamas kapsulas (ISO 1397:2003)*, 2004. gada maijs.

²⁸ Eiropas standarts EN ISO 24234:2015, *Zobārstniecība. Zobu amalgama (ISO 24234:2015)*, 2015. gada janvāris.

²⁹ Eiropas standarts EN 1641:2009, *Zobārstniecība. Medicīniskie zobārstniecības līdzekļi. Materiāli*, 2009. gada oktobris.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 25. novembra Regula (EK) Nr. 2150/2002 par atkritumu statistiku (OV L 332, 9.12.2002., 1. lpp.).

³¹ Komisijas 2013. gada 9. decembra Īstenošanas lēmums 2013/732/ES, ar ko pieņem labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP) secinājumus par hlora un sārmu rūpniecību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (OV L 332, 11.12.2013., 34. lpp.).

14. un 20. pantā ir paredzēti noteikumi par sankcijām par šī priekšlikuma pārkāpumiem un par tā stāšanos spēkā un piemērošanas dienu.

Ar 15. pantu tiek transponēts Minamatas konvencijas 21. pants, proti, ir noteikts, ka dalībvalstīm ir pienākums sagatavot, atjaunināt un publicēt ziņojumu, kas satur visu būtisko informāciju par šī priekšlikuma īstenošanu, informāciju, kas jāziņo, lai izpildītu minēto 21. pantu, tās informācijas kopsavilkumu, kas apkopota saskaņā ar šī priekšlikuma 12. pantu par dzīvsudraba atkritumiem no lieliem avotiem, un informāciju par atsevišķiem ievērojamiem dzīvsudraba krājumiem, kuri atrodas katras dalībvalsts teritorijā. Panta noteikumi paredz, ka Komisija par šo ziņojumu un tā atjaunināšanu tiek informēta viena mēneša laikā kopš publicēšanas. 15. panta 2. punktā paredzēts, ka Komisija pieņems īstenošanas aktu, ar ko tiek izveidotas anketas, kas dalībvalstīm palīdzēs paziņot attiecīgo informāciju Komisijai, proti, tajās būs noteikts, kāda tieši informācija jāsniedz, tostarp par galvenajiem snieguma rādītājiem, kādā formātā un kad.

16. pantā paredzēta iespēja pieņemt Komisijas deleģētos aktus par priekšlikuma I līdz IV grozīšanu, lai transponētu konvencijas pušu konferences lēmumus, ja to pieņemšanu atbalstījusi Savienība; tādējādi joprojām tiek piemērota parastā likumdošanas procedūra gadījumos, kad Savienības nostāja pret attiecīgu pušu konferences lēmumu nav labvēlīga vai Savienība ir pret šādu lēmumu iebildusi.

17. un 18. pants ir standarta teksts par Komisijai saskaņā ar 7. panta 3. punktu un 16. pantu piešķirto deleģēšanas tiesību īstenošanu un par komiteju procedūru, ko izmanto īstenošanas aktu pieņemšanā saskaņā ar 6. pantu, 8. panta 4. punktu un 15. panta 2. punktu.

19. pants nosaka, ka Regula (EK) Nr. 1102/2008 tiks atcelta un aizstāta no 2018. gada 1. janvāra, proti, dienas, kas sāk piemērot šo priekšlikumu, un ka atsaucē uz Regulu (EK) Nr. 1102/2008 ir uzskatāmas par atsaucēm uz šo priekšlikumu.

Juridiskais pamats

Tāpat kā Regula (EK) Nr. 1102/2008, arī šis priekšlikums sagatavots ar mērķi gan aizsargāt vidi un cilvēka veselību, gan nodrošināt tirdzniecisko aspektu vienveidību (eksporta un importa aizliegums un ierobežojumi attiecībā uz dzīvsudrabu, dzīvsudraba savienojumiem un dzīvsudraba saturošiem produktiem). Tāpēc priekšlikuma juridiskais pamats ir divējāds, t.i., Līguma par Eiropas Savienības darbību 192. panta 1. punkts un 207. pants.

Subsidiaritātes un proporcionalitātes princips un instrumenta izvēle

Priekšlikuma mērķis ir Savienības *acquis* transponēt ES tiesību aktos vēl neaptvertos Minamatas konvencijas noteikumus, lai Savienība un tās dalībvalstis varētu ratificēt un īstenot konvenciju.

Šajā sakarā subsidiaritātes principu piemēro, ciktāl priekšlikums nav Savienības ekskluzīvā kompetencē.

Dalībvalstis nevar pilnvērtīgi sasniegt šā priekšlikuma mērķus. Lai risinātu jautājumu par dzīvsudraba piesārņojumu un eksponētību dzīvsudrabam Savienībā, katrai dalībvalstij cita starpā ir jāīsteno eksporta aizliegums, kas noteikts dzīvsudrabam, vairākiem dzīvsudraba savienojumiem un konkrētiem dzīvsudraba saturošiem produktiem, kā arī nosacīts dzīvsudraba importa aizliegums. Šādus tirdznieciskus pasākumus var transponēt un īstenot, tikai pamatojoties uz Savienības noteikumiem, jo pasākumi kopējās tirdzniecības politikas jomā ir Savienības ekskluzīvā kompetencē saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta e) punktu.

Savukārt tie priekšlikuma noteikumi, kas nav saistīti ar tirdzniecību un skar dzīvsudraba izmantošanu esošos un jaunajos ražošanas procesos un jaunajos produktos, kontroli pār

dzīvsudraba emisijām vidē, dzīvsudraba glabāšanu un dzīvsudraba atkritumu apsaimniekošanu, pieder pie Savienības un dalībvalstu dalītās kompetences jomas, t.i., vides un cilvēka veselības aizsardzības. Ņemot vērā, ka (kā minēts iepriekš) vides un cilvēka veselības aizsardzība pret dzīvsudraba piesārņojumu un eksponētību dzīvsudrabam jau ir plaši regulēta Savienības līmenī, Savienības rīcība ir pamatota. Kas attiecas uz konvencijas noteikumiem par nerūpniecisku un mazapjoma zelta ieguvu, šis priekšlikums ļauj attiecīgajai dalībvalstij izvēlēties īstenojamo pasākumu optimālu kombināciju, lai izpildītu attiecīgās prasības.

Tādēļ priekšlikumā ir ievērots subsidiaritātes princips.

Izvēlētais juridiskais instruments ir regula, jo priekšlikums paredz noteikumus par, piemēram, tirdzniecību un dzīvsudrabu saturošiem produktiem, kuri ir vienveidīgi jāīsteno visā Savienībā; tajā pašā laikā dalībvalstīm ir pietiekama rīcības brīvība izvēlēties, ar kādiem pasākumiem tās izpildīs un sīki īstenos noteikumus par ražošanas procesiem un nerūpniecisku un mazapjoma zelta ieguvu. Tādēļ priekšlikumā ir ievērots proporcionalitātes princips.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šis leģislatīvais priekšlikums budžetu neietekmē.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1102/2008

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu un 207. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu³²,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu³³,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Dzīvsudrabs ir ļoti toksiska viela, kas visā pasaulē rada lielus draudus cilvēka veselībai, arī tāpēc, ka metildzīvsudrabs ir sastopams zivīs un jūras veltēs, ekosistēmās un savvaļas faunā. Dzīvsudraba piesārņojuma pārrobežu rakstura dēļ aptuveni 40–80 % Savienības teritorijā esošā dzīvsudraba ir no aizrobežu avotiem, tāpēc ir jārīkojas gan pašvaldību un reģionālā, gan valstu un starptautiskā līmenī.
- (2) Lielākā daļa dzīvsudraba emisiju un ar tām saistītais ekspozīcijas risks ceļas no antropogēnām darbībām, tostarp dzīvsudraba primārās ieguves un apstrādes, dzīvsudraba izmantošanas produktos, rūpnieciskajos procesos un nerūpnieciskā un mazapjoma zelta ieguvē, kā arī dzīvsudraba emisijām, kas rodas ogļu dedzināšanā un dzīvsudraba atkritumu apsaimniekošanā.
- (3) Septītajā vides rīcības programmā, kas pieņemta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1386/2013/ES³⁴, ir nosprausts ilgtermiņa mērķis nodrošināt netoksisku vidi un tālab paredzēts, ka ir jārīkojas, lai līdz 2020. gadam līdz minimumam samazinātu ievērojamo negatīvo ietekmi, ko ķīmiskās vielas atstāj uz cilvēka veselību un vidi.
- (4) Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei ietvertā "Kopienas stratēģija attiecībā uz dzīvsudrabu"³⁵ ("stratēģija"), kas pārskatīta 2010. gadā³⁶, paredz visā

³² OV C [...], [...], [...]. lpp.

³³ OV C [...], [...], [...]. lpp.

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Lēmums Nr. 1386/2013/ES par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam "Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem" (OV L 354, 28.12.2013., 171. lpp.).

³⁵ Komisijas 2005. gada 28. janvāra paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Kopienas stratēģija attiecībā uz dzīvsudrabu", COM(2005) 20 galīgā redakcija.

pasaulē samazināt un, kad vien iespējams, pavisam izskaust antropogēnas dzīvsudraba emisijas gaisā, ūdenī un zemē.

- (5) Pēdējos 10 gados — kopš pieņemta stratēģija un visdažādākie pasākumi, kas saistīti ar dzīvsudraba emisijām, piedāvājumu, pieprasījumu, un izmantošanu, kā arī dzīvsudraba pārpalikuma un krājumu apsaimniekošanu — dzīvsudraba apsaimniekošanā Savienībā ir gūtas ievērojamas sekmes.
- (6) Stratēģijā noteikts, ka par prioritāti jāizvirza starptautiska un juridiski saistoša instrumenta apspriešana un pieņemšana, jo tikai ar Savienības pasākumiem vien nav iespējams garantēt Savienības iedzīvotāju efektīvu aizsardzību pret dzīvsudraba negatīvo ietekmi uz veselību.
- (7) Savienība un 26 tās dalībvalstis 2013. gada 11. oktobrī Kumamoto parakstīja Minamatas konvenciju par dzīvsudrabu ("konvencija")³⁷. Līdz ar to Savienība un visas tās dalībvalstis ir apņēmušās konvenciju noslēgt, transponēt un īstenot³⁸.
- (8) Ja Savienība un tās dalībvalstis bez kavēšanās konvenciju ratificēs, tas mudinās valstis, kas ir pasaulē lielākās dzīvsudraba lietotājas un emitētājas un arī parakstījušas konvenciju, to ratificēt un īstenot.
- (9) Tā kā Savienības tiesību aktos jau ir transponētas daudzas konvencijā noteiktās saistības, šajā regulā vajadzētu noteikt tikai tādas prasības, kas papildina Savienības *acquis* un ir nepieciešamas, lai to pilnībā pieskaņotu konvencijai un lai Savienība un tās dalībvalstis varētu konvenciju ratificēt un īstenot.
- (10) Dzīvsudraba eksporta aizliegums, ko paredz Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1102/2008³⁹, būtu jāpapildina ar dzīvsudraba importa ierobežojumiem atkarībā no avota, paredzētā lietojuma un dzīvsudraba izcelsmes vietas. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 649/2012⁴⁰ izraudzītajām valsts iestādēm vajadzētu pildīt ar šādu ierobežojumu īstenošanu saistītās administratīvās funkcijas.
- (11) Būtu jāaizliedz vairāku dzīvsudrabu saturošu produktu eksports, imports un ražošana, kuri sastāda ievērojamu daļu no dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantojuma Savienībā un visā pasaulē.
- (12) Tāpēc šīs regulas juridiskajam pamatam vajadzētu būt divējādam — LESD 192. panta 1. punktam un 207. pantam —, jo tās mērķis ir gan aizsargāt vidi un cilvēka veselību, gan nodrošināt tirdzniecisko aspektu vienveidību, izmantojot eksporta un importa aizliegumu un ierobežojumus attiecībā uz dzīvsudrabu, dzīvsudraba savienojumiem un dzīvsudrabu saturošiem produktiem.
- (13) Šīs regulas piemērošana neskar piemērojamos Savienības *aquis* noteikumus, ar ko šādiem produktiem noteiktas stingrākas prasības, tostarp noteikumus par maksimālo dzīvsudraba saturu.

³⁶ Komisijas 2010. gada 7. decembra paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Par Kopienas stratēģijas pārskatīšanu attiecībā uz dzīvsudrabu", COM(2010) 723 galīgā redakcija.

³⁷ <https://treaties.un.org>

³⁸ Padomes Lēmums XXX (XX/XX/XX) par to, lai noslēgtu Minamatas konvenciju par dzīvsudrabu (OV L , , . lpp.).

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regula (EK) Nr. 1102/2008 par metāliskā dzīvsudraba un noteiktu dzīvsudraba savienojumu un maisījumu eksporta aizliegumu un drošu glabāšanu (OV L 304, 14.11.2008., 75. lpp.).

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Regula (EK) Nr. 649/2012 par bīstamo ķīmisko vielu eksportu un importu (OV L 201, 27.7.2012., 60. lpp.).

- (14) Tā kā attiecīgu bezdzīvsudraba ražošanas procesu nav, vajadzētu noteikt darbības nosacījumus nātrija vai kālija metilāta vai etilāta ražošanai, kurā izmanto dzīvsudrabu.
- (15) Jaunu dzīvsudrabu saturošu produktu ražošana un laišana tirgū un tādu ražošanas procesu ieviešana, kuros izmanto dzīvsudrabu, palielinātu dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošanu un dzīvsudraba emisijas Savienībā. Tāpēc šādas jaunas darbības būtu aizliedzamas, izņemot gadījumus, kad novērtēšanā pierādīts, ka šādi lietojumi dotu ievērojamu labumu videi un cilvēka veselībai un ka nav pieejamas tehniski un ekonomiski realizējamas bezdzīvsudraba alternatīvas, kas dotu šādus ieguvumus.
- (16) Dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošana nerūpnieciskā un mazapjoma zelta ieguvē veido lielu daļu no dzīvsudraba izmantošanas un emisijām visā pasaulē, tāpēc tā būtu jāreglamentē.
- (17) Būtu jānosaka, ka obligāti jāizmanto kapsulētā zobārstniecības amalgama un amalgamas separatori, lai zobārstus un pacientus pasargātu no eksponētības dzīvsudrabam un lai nodrošinātu, ka radušies dzīvsudraba atkritumi nevis nonāk apkārtējā vidē, bet gan tiek savākti un pareizi apsaimniekoti. Ņemot vērā šo izmaiņu skarto zobārstniecības iestāžu lielumu, ir lietderīgi paredzēt pietiekamu laiku, lai pielāgotos jaunajam noteikumam.
- (18) Vairums kritēriju, kas Padomes Direktīvā 1999/31/EK⁴¹ paredzēti attiecībā uz dzīvsudraba atkritumu pagaidu glabāšanu, būtu jāattiecina arī uz dzīvsudraba atkritumu pastāvīgu glabāšanu pazemes glabātavās. Dažu šo kritēriju piemērojamībai vajadzētu būt atkarīgai no katras pazemes glabātavas specifiskajiem parametriem, ko nosaka dalībvalstu kompetentās iestādes, kuras ir atbildīgas par Direktīvas 1999/31/EK īstenošanu.
- (19) Lai Savienības tiesību aktus salāgotu ar konvencijas pušu konferences lēmumiem, ko Savienība atbalstījusi, būtu Komisijai jādeleģē pilnvaras saskaņā ar Līguma 290. pantu pieņemt aktus, ar kuriem groza šīs regulas pielikumus un papildina šo regulu ar tehniskās prasībām par dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu pagaidu glabāšanu vidi saudzējošā veidā. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī. Komisijai, sagatavojot un izstrādājot deleģētos aktus, būtu jānodrošina vienlaicīga, savlaicīga un atbilstīga attiecīgo dokumentu nosūtīšana Eiropas Parlamentam un Padomei.
- (20) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu Komisijai jāpiešķir īstenošanas pilnvaras attiecībā uz jaunu dzīvsudrabu saturošu produktu un procesu aizliegšanu un atļaušanu un ziņošanas pienākumiem. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁴².
- (21) Dalībvalstīm būtu jānosaka noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas saskaņā ar šo regulu pieņemtu valsts noteikumu pārkāpšanas gadījumā, un jānodrošina to īstenošana. Minētajām sankcijām vajadzētu būt efektīvām, samērīgām un atturošām.
- (22) Ņemot vērā Regulā (EK) Nr. 1102/2008/EK izdarāmo grozījumu raksturu un apmēru, tā būtu jāaizstāj, lai vairotu juridisko noteiktību, skaidrību, pārredzamību un tiesību aktu vienkāršošanu.

⁴¹ Padomes 1999. gada 26. aprīļa Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (OV L 182, 16.7.1999., 1. lpp.).

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

- (23) Lai dalībvalstu kompetentajām iestādēm un šīs regulas skartajiem ekonomikas dalībniekiem dotu pietiekamu laiku pielāgoties šajā regulā noteiktajai jaunajai kārtībai, tā būtu jāpiemēro no 2018. gada 1. janvāra.
- (24) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, nodrošināt cilvēka veselības un vides augsta līmeņa aizsardzību no dzīvsudraba, aizliedzot dzīvsudraba un dzīvsudrabu saturošu produktu importu un eksportu, ierobežojot dzīvsudraba izmantošanu ražošanas procesos, produktos, nerūpnieciskā un mazapjoma zelta ieguvē un zobārstniecības amalgamā un nosakot dzīvsudraba atkritumiem piemērojamas saistības, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet dzīvsudraba piesārņojuma pārrobežu rakstura un īstenojamo pasākumu būtības dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I nodaļa

Vispārīgi noteikumi

1. pants **Priekšmets**

Ar šo regulu paredz pasākumus un nosacījumus dzīvsudraba, dzīvsudraba savienojumu, maisījumu un dzīvsudrabu saturošu produktu tirdzniecībai, ražošanai, izmantošanai un pagaidu glabāšanai, kā arī dzīvsudraba atkritumu apsaimniekošanai.

2. pants **Definīcijas**

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1. „dzīvsudrabs” ir metāliskais dzīvsudrabs (Hg, CAS Nr. 7439-97-6);
2. „dzīvsudrabu saturošs produkts” ir produkts vai produkta sastāvdaļa, kas satur ar nolūku pievienotu dzīvsudrabu un/vai dzīvsudraba savienojumus;
3. "dzīvsudraba atkritumi" ir dzīvsudrabs, kas kvalificējams kā atkritumi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK⁴³ 3. panta 1. punktu;
4. "eksports" ir
 - (a) Līguma par Eiropas Savienības darbību 28. panta 2. punkta nosacījumiem atbilstīgas ķīmiskas vielas pastāvīgs vai pagaidu eksports,

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

- (b) Līguma par Eiropas Savienības darbību 28. panta 2. punkta nosacījumiem neatbilstīgas ķīmiskas vielas reeksports, kam piemērota muitas procedūra, kura nav Savienības ārējā tranzīta procedūra preču pārvadājumiem caur Savienības muitas teritoriju;
5. “imports” ir tādas ķīmiskas vielas fiziska ieviešana Savienības muitas teritorijā, kam piemērota muitas procedūra, kura nav Savienības ārējā tranzīta procedūra preču pārvadājumiem caur Savienības muitas teritoriju;
6. „dzīvsudraba primārā ieguve” ir iežguve, kurā galvenais iegūstamais materiāls ir dzīvsudrabs.

II nodaļa

Dzīvsudraba, dzīvsudraba savienojumu un dzīvsudrabu saturošu produktu tirdzniecība un ražošana

3. pants

Eksporta ierobežojumi

1. Ir aizliegts dzīvsudraba un I pielikumā uzskaitīto dzīvsudraba savienojumu un maisījumu eksports.
- Šā panta pirmo daļu nepiemēro I pielikumā uzskaitītajiem dzīvsudraba savienojumiem, kurus paredzēts izmantot laboratorijas mēroga pētniecībai.
2. Ir aizliegts I pielikumā neuzskaitīto dzīvsudraba maisījumu eksports dzīvsudraba reģenerācijas nolūkā.

4. pants

Importa ierobežojumi

1. Ir aizliegts dzīvsudraba un I pielikumā uzskaitīto dzīvsudraba maisījumu imports kādiem citiem lietojumiem, nevis atkritumu apglabāšanas nolūkā.
- Atkāpjoties no pirmās daļas, imports ir atļauts jebkurā no šiem gadījumiem:
- eksportētājvalsts ir konvencijas puse, un eksportētais dzīvsudrabs nenāk no dzīvsudraba primārās ieguves, kā noteikts minētās konvencijas 3. panta 3. un 4. punktā;
 - eksportētājvalsts nav konvencijas puse, taču ir iesniegusi apliecinājumu, ka dzīvsudrabs nenāk ne no dzīvsudraba primārās ieguves, ne no hlora-sārmu rūpniecības, savukārt importētāja dalībvalsts ir sniegusi rakstisku piekrišanu importam.
2. Ir aizliegts dzīvsudraba imports nerūpnieciskas un mazapjoma zelta ieguves nolūkā.
3. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 649/2012 4. pantu izraudzītā valsts iestāde vai iestādes pilda administratīvās funkcijas, kas izriet no šā panta 1. un 2. punktā noteiktajām prasībām.

5. pants

Dzīvsudrabu saturošu produktu eksports, imports un ražošana

1. Neskarot stingrākas prasības, kas noteiktas citos piemērojamajos Savienības tiesību aktos, II pielikumā minēto dzīvsudrabu saturošo produktu eksports, imports un ražošana Savienībā no 2021. gada 1. janvāra ir aizliegts.
2. Šā panta 1. punktā minēto aizliegumu nepiemēro šādiem dzīvsudrabu saturošiem produktiem:
 - produkti, kas ir būtiski civilajai aizsardzībai un militārām vajadzībām;
 - produkti, kas paredzēti pētniecībai, instrumentu kalibrēšanai un izmantošanai par atsauces standartu.

6. pants

Importa un eksporta veidlapas

Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem lēmumus, kuros norādīts, kādas veidlapas izmantojamas 3. un 4. panta īstenošanai.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 18. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

III nodaļa

Dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošanas un glabāšanas ierobežojumi

7. pants

Rūpnieciskās darbības

1. Dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošana III pielikuma I daļā uzskaitītajos ražošanas procesos ir aizliegta no minētajā daļā norādītajiem datumiem.
2. Dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošana III pielikuma II daļā uzskaitītajos ražošanas procesos ir atļauta tikai saskaņā ar minētajā daļā norādītajiem nosacījumiem.
3. Dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu pagaidu glabāšana notiek tikai vidi saudzējošā veidā.

Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 17. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem nosaka prasības dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu glabāšanai vidi saudzējošā veidā, par ko konvencijas pušu konference ir pieņēmusi lēmumu, un Savienība to ir atbalstījusi.

8. pants

Jauni dzīvsudrabu saturoši produkti un jauni ražošanas procesi

1. Ir aizliegta tādu dzīvsudrabu saturošu produktu ražošana un laišana tirgū, kurus pirms 2018. gada 1. janvāra nav aptvēris neviens zināms dzīvsudrabu saturošo produktu lietojums.
2. Ir aizliegti tādi ražošanas procesi, kas ietver dzīvsudraba un/vai dzīvsudraba savienojumu izmantošanu un kas nav pastāvējuši pirms 2018. gada 1. janvāra.
Šo punktu nepiemēro procesiem, kuros ražo un/vai izmanto dzīvsudrabu saturošus produktus, uz ko neattiecas 1. punkts.
3. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, ja ekonomikas dalībnieks ir nodomājis ražot un/vai laist tirgū jaunu dzīvsudrabu saturošu produktu vai izmantot jaunu ražošanas procesu, tas par to paziņo attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm un sniedz tām šādas ziņas:
 - attiecīgā produkta vai procesa tehniskais apraksts;
 - novērtējums par vides un veselības apdraudējumu;
 - sīks skaidrojums par to, kā produkts vai process jāražo, jālieto un jāekspluatē, lai nodrošinātu vides un cilvēka veselības augsta līmeņa aizsardzību.
4. Kad attiecīgā dalībvalsts par to paziņojusi, Komisija pārliecinās, vai ir pierādīts, ka jaunais dzīvsudrabu saturošais produkts vai jaunais ražošanas process dotu ievērojamu labumu videi un cilvēka veselībai un ka nav pieejamas tehniski un ekonomiski realizējamas bezdzīvsudraba alternatīvas, kas dotu šādus ieguvumus.
Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem lēmumus, kuros norādīts, vai attiecīgais jaunais dzīvsudrabu saturošais produkts vai jaunais ražošanas process ir atļauts.
Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 18. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

9. pants

Nerūpnieciska un mazapjoma zelta ieguve

Dalībvalstis, kuru teritorijā notiek nerūpnieciska un mazapjoma zelta ieguve un apstrāde, kas nav uzskatāma par nebūtisku:

- veic pasākumus, ar kuriem samazina un, ja iespējams, izskauž dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu izmantošanu un dzīvsudraba un dzīvsudraba savienojumu emisijas un noplūdes vidē šādas ieguves un apstrādes dēļ;
- izstrādā un īsteno nacionālo plānu saskaņā ar IV pielikumu.

10. pants

Zobārstniecības amalgama

1. No 2019. gada 1. janvāra izmanto tikai kapsulēto zobārstniecības amalgamu.
2. No 2019. gada 1. janvāra zobārstniecības iestādes ir aprīkotas ar amalgamas separatoriem, kuru funkcija ir aizturēt un savākt amalgamas daļiņas. Veic separatoru pienācīgu apkopi, lai nodrošinātu augstu daļiņu aizturēšanas līmeni.
3. Uzskata, ka kapsulas un amalgamas separatori, kas atbilst saskaņotajiem EN standartiem vai citiem nacionālajiem vai starptautiskajiem standartiem, kuri

nodrošina līdzvērtīgu kvalitāti un aizturēšanas līmeni, atbilst 1. un 2. punktā noteiktajām prasībām.

IV nodaļa

Dzīvsudraba atkritumu glabāšana un apglabāšana

11. pants

Dzīvsudraba atkritumi

Neskarot Komisijas Lēmumu 2000/532/EK⁴⁴, turpmāk norādīto uzskata par atkritumiem un apglabā, ne apdraudot cilvēka veselību, ne kaitējot videi saskaņā ar Direktīvu 2008/98/EK:

- (a) dzīvsudrabs, ko vairs neizmanto hlora un sārmu rūpniecībā;
- (b) dabasgāzes attīrīšanā radies dzīvsudrabs;
- (c) krāsaino metālu ieguvē un metalurģijā radies dzīvsudrabs;
- (d) Savienībā no cinobra rūdas iegūts dzīvsudrabs.

12. pants

Ziņošana par dzīvsudraba atkritumiem no lieliem avotiem

1. Uzņēmumi, kas darbojas 11. panta a), b) un c) punktā minētajās rūpniecības nozarēs, katru gadu līdz 31. maijam nosūta attiecīgo dalībvalstu kompetentajām iestādēm datus par kopējo dzīvsudraba daudzumu, kas uzglabāts katrā iekārtā un nosūtīts uz atsevišķām pagaidu vai pastāvīgām glabātavām, kā arī ziņas par šo glabātavu atrašanās vietu un kontaktinformāciju.
2. Šā panta 1. punktā minētos datus paziņo, izmantojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 2150/2002⁴⁵ norādītos kodus.
3. Šā panta 1. un 2. punkta noteikumus uzņēmumiem, kas izmanto hlora-sārmu iekārtas, pārstāj piemērot nākamajā gadā pēc tam, kad visu dzīvsudraba elektrolīzeru ekspluatācija ir izbeigta saskaņā ar Komisijas Īstenošanas lēmumu 2013/732/ES⁴⁶ un viss dzīvsudrabs ir nodots atkritumu apsaimniekošanas iestādēm.

13. pants

Dzīvsudraba atkritumu apglabāšana

⁴⁴ Komisijas 2000. gada 3. maija Lēmums 2000/532/EK, ar ko aizstāj Lēmumu 94/3/EK, ar kuru izveidots atkritumu saraksts saskaņā ar 1. panta a) punktu Padomes Direktīvā 75/442/EEK par atkritumiem, un Padomes Lēmumu 94/904/EK, ar kuru izveidots bīstamo atkritumu saraksts saskaņā ar 1. panta 4. punktu Padomes Direktīvā 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem (OV L 226, 6.9.2000., 3. lpp.).

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 25. novembra Regula (EK) Nr. 2150/2002 par atkritumu statistiku (OV L 332, 9.12.2002., 1. lpp.).

⁴⁶ Komisijas 2013. gada 9. decembra Īstenošanas lēmums 2013/732/ES, ar ko pieņem labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP) secinājumus par hlora un sārmu rūpniecību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (OV L 332, 11.12.2013., 34. lpp.).

1. Atkāpjoties no Direktīvas 1999/31/EK 5. panta 3. punkta a) apakšpunkta, dzīvsudraba atkritumus var glabāt kādā no šādiem veidiem:
 - (a) pagaidu glabāšana ilgāk par vienu gadu vai pastāvīga glabāšana sāls raktuvēs, kas ir pielāgotas dzīvsudraba apglabāšanai, vai dziļi pazemē cieta iežu formācijās, kas nodrošina sāls raktuvēm līdzvērtīgu drošības un nošķirtības līmeni;
 - (b) pagaidu glabāšana virszemes glabātavās, kas īpaši paredzētas un aprīkotas dzīvsudraba pagaidu glabāšanai.
2. Īpašās prasības, kas dzīvsudraba pagaidu glabāšanai noteiktas Direktīvas 1999/31/EK I, II un III pielikumā, piemēro šā panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajām pastāvīgajām glabātavām saskaņā ar šādiem nosacījumiem, kas izklāstīti šādos minētās direktīvas pielikumos:
 - (a) piemēro Direktīvas 1999/31/EK I pielikuma 8. iedaļu (pirmais, trešais un piektais ievilkums) un II pielikumu;
 - (b) Direktīvas 1999/31/EK I pielikuma 8. iedaļu (otrais, ceturtais un sestais ievilkums) un III pielikuma 6. iedaļu piemēro tikai tad, ja to par lietderīgu uzskata dalībvalstu kompetentās iestādes, kas atbildīgas par minētās direktīvas īstenošanu.

V nodaļa

Sankcijas un ziņošana

14. pants **Sankcijas**

Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, ko piemēro par šīs regulas pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētajām sankcijām jābūt iedarbīgām, samērīgām un atturošām. Dalībvalstis līdz [xxx] paziņo šos noteikumus Komisijai un nekavējoties tai paziņo par visiem vēlākiem to grozījumiem.

15. pants **Ziņojums**

1. Dalībvalstis sagatavo, atjaunina un tiešsaistē publicē ziņojumu ar šādu informāciju:
 - (a) informācija par šīs regulas īstenošanu;
 - (b) informācija, kas nepieciešama, lai Savienība un tās dalībvalstis varētu izpildīt savu ziņošanas pienākumu, kas noteikts saskaņā ar Minamatas konvencijas 21. pantu;
 - (c) saskaņā ar 12. pantu apkopotās informācijas kopsavilkums;
 - (d) saraksts, kurā norādīti atsevišķie dzīvsudraba krājumi, kas pārsniedz 50 t un atrodas to teritorijā, un — ja dalībvalstīm par to ir informācija — saraksts ar dzīvsudraba avotiem, no kuriem veidojas krājumi, kas pārsniedz 10 t gadā.

Dalībvalstis par savu ziņojumu un tā atjaunināšanu Komisiju informē viena mēneša laikā kopš publicēšanas.

2. Komisija pieņem pienācīgas anketas, kurās nosaka 1. punktā minētajā ziņojumā iekļaujamo saturu, informāciju un galvenos snieguma kritērijus, kā arī ziņojuma formātu un ziņojuma un tā atjauninājumu publicēšanas grafiku.

Ar anketām var ziņošanu organizēt tā, lai Savienība varētu konvencijas sekretariātam iesniegt vienu ziņojumu Savienības un tās dalībvalstu vārdā.

Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem lēmumus, ar kuriem nosaka šādu anketu veidnes un dalībvalstīm dara pieejamu elektronisku ziņošanas rīku.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 18. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

VI nodaļa

Deleģētās un īstenošanas pilnvaras

16. pants

Pielikumu grozīšana

Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 17. pantu, ar kuriem groza I, II, III un IV pielikumu, lai transponētu lēmumus, ko pieņēmusi konvencijas pušu konference, ja Savienība tos ir atbalstījusi.

17. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Šīs regulas 7. panta 3. punktā un 16. pantā minētās pilnvaras Komisijai piešķir uz nenoteiktu laiku no šīs regulas spēkā stāšanās datuma.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 7. panta 3. punktā un 16. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai arī vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
5. Saskaņā ar 7. panta 3. punktu un 16. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus, vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

18. pants
Komiteju procedūra

1. Šīs regulas 6. pantā minēto importa un eksporta veidlapu, 8. panta 4. punktā minētā lēmuma un 15. panta 2. punktā minēto anketu pieņemšanā Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

VII nodaļa
Nobeiguma noteikumi

19. pants
Atcelšana

Ar šo atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008.

Atsauces uz atcelto regulu uzskata par atsaucēm uz šo regulu.

20. pants
Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2018. gada 1. janvāra.

Šī regula ir saistoša kopumā un tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs